

KADERNOTA WMO

Gemeente Oostzaan

Niet leunen, maar steunen

Inhoudsopgave

	Blz.
Hoofdstuk 1: Inleiding en leeswijzer	2
Hoofdstuk 2: De Wet Maatschappelijke Ondersteuning	4
Hoofdstuk 3: Beleidskaders gemeente Oostzaan	7
Hoofdstuk 4: Financiële kaders	12
Hoofdstuk 5: Juridische aspecten	14
Hoofdstuk 6: Communicatie	14
Hoofdstuk 7: Samenvatting beleidskaders	14
Bijlagen:	
1. Lijst van afkortingen	
2. Informatiematrix	
3. Inventarisaties prestatievelden	

Hoofdstuk 1: Inleiding en leeswijzer

De gemeenteraad heeft een kaderstellende taak. Met deze kadernota beogen wij u een voorstel te doen voor beleidskaders voor de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning in Oostzaan. Dit onderwerp valt onder het raadsprogramma Maatschappelijke Participatie. De kadernota is vastgesteld op 6 december 2005.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de doelstellingen en uitgangspunten van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, zoals die nu zijn vastgelegd in de concept wettekst naar aanleiding van de behandeling bij de Raad van State.

In hoofdstuk 3 doen wij u voorstellen voor beleidskaders, ondersteund met argumenten. Op basis van inventarisaties per WMO-prestatieveld zijn wij tot een aantal conclusies gekomen, die hebben geleid tot deze voorstellen. Deze inventarisaties zijn als bijlagen bijgevoegd. De volgende beleidskaders zijn de uitgangspunten voor het toekomstig WMO-beleid. De beleidskaders zijn afgeleid van de missie en visie Oostzaan: Zelfstandig, sociaal, klantgericht en groen.

1. *Een beleidsarme invoering van de WMO*

Bij de invoering van de WMO wordt het huidige beleid op het gebied van cultuur, gehandicapten- en ouderenbeleid gehandhaafd zoals het is. Het AWBZ-beleid huishoudelijke zorg wordt in dezelfde vorm overgenomen. De keuze zou ook gemaakt kunnen worden om al een volledig inclusief beleid te gaan voeren met een meer beperkte zorgplicht voor voorzieningen. Echter, wij vinden dit op de korte termijn niet wenselijk en ook niet haalbaar, aangezien het niet mogelijk is binnen een jaar alle woningen, vervoer en straatwerk te hebben aangepast. In het te maken WMO beleidsplan zal een fasering worden aangegeven voor benodigde herijking van beleid, voorzien van meetbare doelstellingen. Een uitzondering wordt gemaakt voor een herijking van de deelverordeningen sport en cultuur, deze vallen binnen het raadsprogramma 2004-2006.

2. *Oostzaan leefbaar en groen*

Met dit beleidskader worden vooral voorstellen gedaan hoe om te gaan met het welzijnswerk, aanpassing van de betreffende deelverordeningen en het formuleren van een accommodatiebeleid.

3. *Voorkomen is beter, inclusief beleid*

De overweging hierbij is dat mensen worden gestimuleerd eerst naar eigen oplossingen te kijken, voordat zij aanspraak maken op specifieke voorzieningen vanuit de gemeente. Hoewel het WMO-beleid in eerste instantie beleidsarm wordt ingevoerd, is het wenselijk dat de gemeente op de langere termijn wel zoveel mogelijk zorgt voor de benodigde randvoorwaarden, zodat de gehele gemeente zoveel mogelijk toegankelijk is voor mensen met een belemmering van fysieke of psychosociale aard.

Waar de gemeente niet zelf verantwoordelijk voor is, heeft zij wel een regisserende functie. Hierbij kan worden gedacht aan algemene voorzieningen voor iedereen (accommodaties voor ontmoeting en preventief jeugd- en gezondheidsbeleid), het zorgen voor zoveel mogelijke levensloopbestendige en aanpasbare woningen, een voor iedereen toegankelijke openbare ruimte en openbaar vervoer en ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers. Zo kunnen op de langere termijn besparingen worden gerealiseerd op individuele voorzieningen, want weliswaar gaan de rijksgelden “schoon aan de haak” over naar de gemeenten, op termijn wordt toch verwacht dat gemeenten door het voeren van integraal en inclusief beleid besparingen realiseren.

4. *Oostzaan sociaal en klantgericht, eigen verantwoordelijkheid*

In de missie en visie van de gemeente Oostzaan wordt gesteld dat de gemeente een sociaal en klantgericht beleid voert. In het kader van de WMO wordt daaraan nog het element eigen verantwoordelijkheid aan toegevoegd. De gemeente kan ervan uitgaan dat de burgers mondig zijn en nadrukkelijk inspraak willen hebben in het te voeren beleid. Vanuit hun eigen verantwoordelijkheid zijn zij in staat oplossingen te vinden voor problemen. Voor minder mondige en kwetsbare burgers creëert de gemeente meer specifieke voorzieningen en maatwerk. Een lokaal loket biedt hen daarbij de helpende hand.

5. *Maatwerk waar nodig en mogelijk*

Oostzaan is klein en heeft betrekkelijk weinig, hooguit in vier of vijf gevallen per jaar, te maken met zware psychosociale problematiek. De grote centrumgemeenten Zaanstad en Purmerend hebben hier veel vaker mee te maken en ontvangen hiervoor een doelmuttering. Aangezien ieder probleem anders is zullen wij daarom in voorkomende gevallen maatwerk leveren.

6. *Regionale samenwerking*

Oostzaan is geen gemeente die alle diensten zelf kan leveren. Veel instellingen en leveranciers opereren op de regionale schaal van Zaanstreek/Waterland of zelfs daarbuiten. Daarom zijn er op dit niveau een aantal regionale overlegstructuren ten behoeve van een goede afstemming en een kwalitatief goede dienstverlening door betrokken partijen op het gebied van gezondheidsbeleid en jeugdbeleid. Wij stellen u voor de bestaande regionale samenwerking op Zaans-Waterlands niveau te handhaven.

In hoofdstuk 4 staan de financiële kaders genoemd, zoals tot op heden bekend. Hiermee hebben wij rekening te houden bij de invoering van de wet.

In hoofdstuk 5 staan enige juridische aspecten, voor zover tot op heden bekend. De definitieve consequenties van de WMO zullen naar verwachting eind dit jaar bekend worden.

Hoofdstuk 6 geeft een aanzet naar een communicatieplan voor zowel interne als externe belanghebbenden bij de invoering van de wet.

In hoofdstuk 7 wordt tot slot nog een samenvatting gegeven van de voorgestelde beleidskaders met de bijbehorende voorstellen voor toekomstig beleid. De prioritering hiervan wordt verder uitgewerkt in het WMO beleidsplan, dat begin 2006 aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.

In maart/april 2006 worden voorstellen gedaan voor een WMO-verordening specifieke voorzieningen (Wvg met toevoeging huishoudelijke zorg), alsmede wijzigingen van welzijnsverordeningen.

Hoofdstuk 2: De Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Het kabinet heeft in de contourennota WMO van 23 april 2004 de hoofdlijnen van de WMO uiteengezet. Het belangrijkste motief om de WMO in te voeren is dat volgens het kabinet de AWBZ te duur is en bij ongewijzigd beleid nog veel duurder wordt. De AWBZ verandert van verzekerde aanspraken naar gemeentelijke voorzieningen met een beperkte zorgplicht. Iets vergelijkbaars is ruim een decennium geleden met de invoering van de Wet Voorzieningen Gehandicapten in relatie tot de AAW-voorzieningen gebeurd.

Onze regering wil een systeemwijziging in de zorg. Iedereen wordt verzekerd op grond van de basisverzekering, de Zorgverzekeringswet (ZVW). Er blijft nog een klein beetje AWBZ over voor de "onverzekerbare zorg", de zware zorg voor gehandicapten, chronisch zieken etc. Verzekerde rechten met betrekking tot de lichtere zorg voor thuiswonenden, die nu nog door het Zorgkantoor worden uitgevoerd, worden overgedragen aan gemeenten die zelf beleid maken en de rechten van hun burgers in een verordening vastleggen. Het gaat om enkele functies uit de AWBZ, te beginnen met de huishoudelijke verzorging. Burgers raken dus verzekerde rechten (AWBZ) kwijt. De gemeente neemt taken van het Zorgkantoor in gewijzigde vorm over. In een gemeentelijke WMO-verordening voor specifieke voorzieningen zult u de rechten van zorgbehoevende burgers op deze ex-AWBZ-functies vastleggen. De WMO gaat echter niet alleen over zorg, maar ook over jeugdbeleid, welzijnswerk, maatschappelijke opvang en verslavingszorg. Met dit strategisch kader WMO vragen wij uw instemming met de hoofdlijnen van ons gemeentelijk beleid over maatschappelijke ondersteuning.

Het centrale thema in de WMO is: Iedereen doet mee. Hiermee wordt een beroep gedaan op ieders eigen verantwoordelijkheid voor en zeggenschap over zijn of haar eigen leven, van ieders kwaliteiten en mogelijkheden. Maar waar mensen buiten de boot vallen of dreigen te vallen, hebben gemeenten de opdracht om met maatschappelijke partners maatregelen te nemen om dat te voorkomen of om mensen weer binnenboord te halen. Zodat zij vervolgens weer zelfstandig kunnen functioneren en hun eigen keuzes kunnen maken. De bedoeling is dat de samenleving niet versplintert en dat mensen in redelijke harmonie met elkaar leven en omgaan, waarbij mensen zelfredzaam en zelfstandig kunnen functioneren. Daarbij wordt zoveel mogelijk preventief beleid gevoerd om uitval van mensen uit de samenleving te voorkomen. Waar dat te laat is, worden maatregelen genomen om mensen weer op de been te helpen.

Er zijn verschillende instrumenten dit sociaal beleid waar te maken. Met de Wet werk en bijstand worden mensen geholpen bij het zoeken naar werk en het behoud van bestaanszekerheid.

We handhaven de leerplicht om voortijdig schoolverlaten van jongeren te voorkomen. De huidige Wet voorzieningen gehandicapten biedt voorzieningen om mensen langer zelfstandig te laten wonen, enz.

Met de Wet Maatschappelijke Ondersteuning wil het kabinet bestaande en nieuwe taken van gemeenten vastleggen die gericht zijn op het zo veel en zo lang mogelijk zelfstandig functioneren van ouderen, gehandicapten, mensen met een chronische ziekte en psychiatrische patiënten. De gemeenten krijgen een veel grotere rol in de omgang met de gevolgen van de vermaatschappelijking van de zorg, de extramuralisering (het streven dat zorgbehoevende mensen zo lang mogelijk (weer) zelfstandig wonen en leven).

De WMO zal per 1 juli 2006 de Welzijnswet, de Wet Voorzieningen Gehandicapten (Wvg) en delen van de AWBZ / ZFW (de functies huishoudelijke verzorging en ondersteunende en activerende begeleiding en enkele subsidieregelingen) gaan omvatten.

De gevolgen van de WMO voor de gemeenten zijn enorm. De eigen financiële verantwoordelijkheid van de gemeenten wordt groot; landelijk wordt geschat dat ruim 40% van het Gemeentefonds WMO-gerelateerd is als alle op ondersteuning gerichte functies uit de AWBZ overgeheveld worden naar de WMO. Naast de huishoudelijke verzorging zal op termijn de WMO 'aangebouwd' worden met de ondersteunende en activerende begeleiding van zorgbehoevende ouderen en chronisch psychiatrische patiënten.

Huishoudelijke verzorging is bijvoorbeeld: opruimen, schoonmaken, het verzorgen van planten, ramen lappen, maaltijden klaarmaken. Ondersteunende begeleiding is bijvoorbeeld ondersteuning om de dag te structureren en om beter de regie te kunnen voeren over het eigen leven, maar ook dagverzorging of dagbesteding, of hulp bij het leren zorgen voor het eigen huishouden. Activerende begeleiding is bijvoorbeeld gesprekken om gedrag te veranderen of gedrag te leren hanteren bij gedragsproblemen of een psychische stoornis.

De WMO is een systeemwijziging: verzekerde rechten van mensen die op grond van de AWBZ voor iedereen in Nederland gelijk zijn worden door de WMO verschillend en voortaan bepaald door iedere individuele Nederlandse gemeenteraad. Rechtsgelijkheid wordt lokale rechtsgelijkheid: iedere zorgbehoevende in Oostzaan heeft onder gelijke omstandigheden dezelfde rechten. De keuze voor een ander sturingsconcept is het kabinet ingegeven door de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO) die in het advies 'Bevrijdende kaders' heeft gepleit voor horizontalisering, waarbij het Rijk kaders stelt en lokaal 'het spel wordt gespeeld'. Horizontalisering wil zeggen dat er verantwoording wordt afgelegd naar gemeenteraad en burgers. Verticaal moet echter verantwoording worden afgelegd naar het ministerie van VWS, iets wat voorheen in het kader van de Welzijnswet en de Wvg niet nodig was.

De WMO eist dat de gemeenten voor vier jaar een WMO-beleidsplan en een verordening voor individuele verstrekkingen vaststellen.

Samengevat:

WAT WORDT ONDERDEEL VAN DE WMO?

WAS	WORDT
Welzijnswet	WMO per 1 juli 2006
Wet Voorzieningen Gehandicapten (WVG)	WMO per 1 juli 2006
Huishoudelijke verzorging in de AWBZ	WMO per 1 juli 2006
Zorggerelateerde subsidieregelingen in AWBZ/ZFW	WMO per 1 juli 2006
Ondersteunende en activerende begeleiding in de AWBZ	WMO, datum nog onduidelijk
Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang, specifieke uitkering aan centrumgemeenten in het kader van de Welzijnswet	WMO voor centrumgemeenten per 1 juli 2006
OGGZ, openbare geestelijke gezondheidszorg in het kader van de Wcpv, specifieke uitkering centrumgemeenten	WMO voor centrumgemeenten per 1 juli 2006

Het belangrijkste doel van de WMO is dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig wonen, leven en deelnemen aan de samenleving. Maar de WMO omvat meer, vooral omdat het meeste beleid van het ministerie van VWS ten aanzien van gemeenten in de WMO is samengebracht. Zo definieert de WMO maatschappelijke ondersteuning in negen prestatievelden:

1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten;
2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden;
3. Het geven van informatie en advies;
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers;
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem;
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer;
7. Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder sociale pensions en vrouwenopvang;
8. Het voeren van verslavingsbeleid.
9. OGGZ, openbare geestelijke gezondheidszorg

Prestatieveld 1 gaat vooral over het bestaande welzijns- en accommodatiebeleid.

Prestatieveld 2 is onderdeel van het bestaande jeugdbeleid.

De prestatievelden 3 tot en met 6 betreffen de zorgbehoevende burgers; dat is deels bestaand en deels nieuw beleid.

De prestatievelden 7, 8 en 9 zijn bestaande taken ten aanzien van dak- en thuislozen, vrouwenopvang, verslavingszorg en openbare geestelijke gezondheidszorg, die nu worden uitgevoerd door de centrumgemeenten Zaanstad en Purmerend en waaraan Oostzaan een bescheiden bijdrage levert.

Op deze deelgebieden zullen wij in het WMO-beleidsplan 2006-2009 samenhangende doelstellingen formuleren. Hieraan voorafgaand willen wij met dit strategisch beleidskader enkele belangrijke richtingen kiezen.

Hoofdstuk 3: Beleidskaders gemeente Oostzaan

In dit hoofdstuk doen wij de gemeenteraad voorstellen voor beleidskaders. Deze zijn gebaseerd op de inventarisaties, die per beleidsveld zijn gedaan op het gebied van het huidig en toekomstig beleid.

Missie en visie gemeente Oostzaan

De missie en visie van de gemeente Oostzaan zijn vastgesteld in de gemeenteraad van 27 september 1999. De missie van Oostzaan is: Zelfstandig, klantgericht, sociaal en groen. De uitgangspunten van de WMO sluiten hier naadloos op aan. Ook het raadsprogramma inzake maatschappelijke participatie biedt hiertoe aanknopingspunten: verbetering van de toegang tot maatschappelijke participatie en/of te bevorderen. Speciale aandacht gaat uit naar kwetsbare groepen zoals jongeren, ouderen en gehandicapten.

De WMO biedt maximale beleidsvrijheid per gemeente. Dat betekent dat lokaal maatwerk mogelijk is. Klantgericht past goed bij vraaggericht en keuzevrijheid, uitgangspunten van de WMO. Het gaat hier puur om sociaal beleid. Het aspect groen is vooral onderdeel van het prestatieveld leefbaarheid, maar kan ook gezien worden als duurzaamheid.

Onze gemeente streeft ernaar dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig wonen, leven en participeren in de samenleving. Pas als er zoveel zorg nodig is dat dit zelfstandig leven van zorgbehoevende inwoners niet meer haalbaar of wenselijk is, wordt op basis van indicatie een intramurale oplossing gezocht.

Onze gemeente wil de ondersteuning bieden om dit zelfstandig leven mogelijk te maken. Dit betekent dat het beleid integraal, dus intersectoraal, tot stand zal komen. Voor dit ondersteuningsbeleid en ons sociale beleid in het algemeen stellen wij de volgende beleidskaders voor:

1. Beleidsarme invoering WMO

Wij stellen u voor de WMO in eerste instantie "beleidsarm" in te voeren. Dat betekent dat huidig beleid en regelingen voor een groot deel worden meegenomen in de WMO per 1 juli 2006.

Ten eerste zijn we niet in staat om het hele beleid in deze korte tijd volledig om te buigen. Ten tweede zijn we in die korte tijd niet in staat om alle randvoorwaarden voor inclusief beleid (zie verder) te realiseren. In het WMO beleidsplan zullen wij op planmatige wijze voorstellen doen hoe en wanneer het bestaande beleid op termijn te herijken. Daaraan verbinden wij meetbare doelstellingen.

2. Oostzaan leefbaar en groen

In de missie en visie Oostzaan wordt verwoord dat goed beheer en bevordering van de leefbaarheid bovengeschiedt zijn aan ontwikkelingsdoelstellingen. Oostzaan is geen groeigemeente, maar een beheergemeente en zal dus de gemeente voor haar inwoners binnen de geografische en financiële grenzen moeten optimaliseren. Op basis van de gedane inventarisaties stellen wij de volgende uitwerking voor met betrekking tot het beleid maatschappelijke ondersteuning:

- a. Ondersteunen van huidig voorzieningenniveau op het gebied van sport, cultuur en sociaal-cultureel werk, daarbij wel de randvoorwaarden aanpassen aan deze tijd: Op grond van het huidig cultuur- en sportbeleid de betreffende deelverordeningen wijzigen met als randvoorwaarde budgettair neutraal, op grond van het macrobudget van de gemeente. De huren van de sportvelden daarmee herzien en waar nodig het vergunningenbeleid. Een wijziging van de deelverordening sport is al gepland in 2005.
- b. Als visie voor het accommodatiebeleid te formuleren dat bestaande en toekomstige sport- en (sociaal)culturele accommodaties zoveel mogelijk multifunctioneel worden gebruikt.
- c. Meer en hechter samenwerken met de woningcorporaties ter bevordering van de leefbaarheid
- d. Het mondiaal beleid en het anti-discriminatiebeleid evalueren en zo nodig herijken

3. Voorkomen is beter, inclusief beleid

Het algemene uitgangspunt van de WMO is: Niet leunen, maar steunen. Hierbij gaat het kabinet uit van een viertrapsmodel:

1. Iedereen is zelf verantwoordelijk voor de regie van zijn of haar leven, in overleg met en met steun van het eigen sociale netwerk. Het kabinet vindt dat mensen nu nog te snel naar de overheid kijken voordat zij zelf naar oplossingen zoeken. Burgers die over voldoende inkomsten beschikken, moeten zelf de kosten opbrengen van middelen die nodig zijn voor zelfredzaamheid en participatie.
2. De civil society wordt gestimuleerd: Burgers zijn niet alleen verantwoordelijk voor zichzelf, maar ook voor elkaar. Ze worden geacht elkaar waar nodig te helpen participeren aan de samenleving. Daarbij wordt gedacht aan burenhulp en vrijwilligerswerk, maar ook aan het sociale gezicht van bedrijven en aan allerlei vormen waarin mensen zich organiseren om samen aan bepaalde doelen te werken, zoals verenigingen, werkgroepen en buurtcomités De gemeentelijke overheid stimuleert en faciliteert dit waar nodig.

3. Algemene lokale voorzieningen: De gemeente moet voorzien in collectieve ondersteuning van participatie waar alle burgers gebruik van kunnen maken, inclusief de kwetsbare burgers. Meestal gaat dit via subsidiëring van welzijnsinstellingen. Maar ook kan hierbij gedacht worden aan de toegankelijkheid van de openbare ruimte en openbare gebouwen en aanpasbaar bouwen.
4. Specifieke voorzieningen: Tot slot moet de gemeente voorzien in een persoonsgericht ondersteuningsaanbod voor kwetsbare burgers, gericht op die participatieknelpunten waarvoor ze vanuit de eigen mogelijkheden en ondanks de steun van de civil society en/of algemene voorzieningen onvoldoende oplossingen kunnen vinden. Hierbij kan worden gedacht aan informatie en advies, regieondersteuning, mobiliteit, huishoudelijke verzorging, dagbesteding etc.

Hierachter schuilen de volgende aannames. Er zullen minder individuele en specifieke voorzieningen nodig zijn, wanneer:

- Een goed inclusief beleid wordt gevoerd (rolstoeltoegankelijk openbaar vervoer, voldoende aanpasbare woningen)
- De samenleving als geheel de verantwoordelijkheid neemt om zelfredzaamheid en participatie te bevorderen van (potentieel) kwetsbare mensen
- Ieder individu deze verantwoordelijkheid ook neemt

Dit betekent dus dat mensen eerst moeten kijken naar eigen oplossingen voordat zij naar de gemeente stappen: Zij kunnen bijvoorbeeld kiezen voor een meer levensloopbestendige inrichting van de woning in geval van een koopwoning. Nu al zijn mensen zelf verantwoordelijk voor kleine woningaanpassingen, zoals een verhoogd toilet en kleine beugels. De woningcorporaties hebben in het kader van het Besluit Beheer Sociale Huurwoningen in het kader van het prestatieveld Wonen en Zorg al hun verplichtingen ten aanzien van aanpasbaar bouwen en verbouwen.

De gemeente kan de randvoorwaarden hiervoor scheppen: Zorgen dat het openbaar vervoer zoveel mogelijk toegankelijk wordt, hetgeen al verwoord is in de OV-visie. Voor 2010 moeten zowel de bussen als de bushaltes rolstoeltoegankelijk zijn.

Met de woningcorporaties worden op grond van de Woonvisie prestatie-afspraken gemaakt in verband met de taakstelling wonen en zorg en levensloopbestendig bouwen. Ook wil de gemeente zorgen voor een toegankelijke openbare ruimte en stimuleren dat openbare gebouwen, waar nodig, toegankelijk worden gemaakt.

Met betrekking tot de voormalige AWBZ-zorg wordt nu al door het CIZ eerst gekeken naar de mogelijkheden van de mantelzorg, voordat huishoudelijke zorg wordt geïndiceerd.

Uitgangspunt is dat mantelzorg steeds vrijwillig en aanvullend aan professionele hulp wordt geacht. Dit standpunt dient uitgangspunt te zijn van de indicatiestelling en passend binnen het financieel kader.

De WMO streeft een eenloketgedachte na. Als de intake in dat loket goed en volledig wordt gedaan, dan zou dat kunnen betekenen dat mensen uiteindelijk tot een andere en betere oplossing komen dan bijvoorbeeld een individuele voorziening. Instanties in het veld, zoals

de MEE-organisatie, werken al op deze manier, zodat nu al zoveel mogelijk inclusief beleid wordt toegepast.

De gemeente Oostzaan heeft al de randvoorwaarden geschapen voor een preventief (jeugd)gezondheidsbeleid in de nota Gemeentelijk Gezondheidsbeleid in een Regionale Context. Dit komt ook tot uiting in het breedtesportbeleid, waarin wordt ingezet op meer bewegen door bepaalde doelgroepen, zoals ouderen, gehandicapten en jongeren van 12 tot 18 jaar.

In het preventief jeugdbeleid heeft de gemeente nu al een regisserende en voorwaardenscheppende rol. De gemeente is daarin verantwoordelijk voor de vijf functies informatie en advies, signaleren van probleemsituaties, toegang tot het hulpaanbod, licht pedagogische hulp en coördinatie van zorg. Randvoorwaarden daarin zijn het goed laten functioneren van peuterspeelzaalwerk, kinderopvang, jongerenwerk, straathoekwerk, onderwijs en sport. Een kanttekening wordt hierbij wel gemaakt voor het jongerencentrum: De gemeenteraad heeft bij de begrotingsbehandeling in 2004 besloten dit te sluiten, tenzij de stichting Welsaen zelf voor een deel van de middelen kan zorgen om het open te houden.

Hiervoor is beleid nodig:

- a. De bestaande lokale voorzieningen met betrekking tot preventief jeugdbeleid in stand houden, maar daarbij wel een stimuleringsbeleid voeren met betrekking tot de genoemde vijf functies van het preventief jeugdbeleid.
- b. Ontwikkelen algemeen vrijwilligersbeleid
- c. Ontwikkelen mantelzorgbeleid
- d. In eerste instantie eigen verantwoordelijkheid, woningeigenaren kunnen preventief te werk gaan
- e. Levensloopbestendig bouwen nog nadrukkelijker op de agenda en vastleggen in prestatie-afspraken met woningcorporaties
- f. (Nog) meer aandacht voor de toegankelijkheid van de openbare ruimte in Oostzaan
- g. (Nog) meer aandacht voor de toegankelijkheid van openbare gebouwen

4. Oostzaan sociaal en klantgericht, eigen verantwoordelijkheid centraal

De sociale component van de missie en visie Oostzaan sluit goed aan bij het beleid maatschappelijke ondersteuning:

Er wordt interactief beleid gevoerd, de burgers hebben nadrukkelijk inspraak in het beleid. In de vorm van cliëntenparticipatie door de commissie Ouderen, Wvg-gerechtigden en Gehandicapten, de cliëntenraad RIO Zaanstreek en de cliëntenparticipatie in het kader van de WWB in Zaanstad. Maar ook in de vorm van inspraak- en thema-avonden voor burgers en raadsleden over allerhande onderwerpen.

Voorzieningen op het terrein van welzijn, zorg en sport zijn zoveel mogelijk voor iedereen toegankelijk en betaalbaar. Voorzieningen op het terrein van ontmoeting en recreatie worden zoveel mogelijk gedragen door de lokale gemeenschap, hier zijn veel vrijwilligers bij betrokken.

In het beleid is extra aandacht voor de meer kwetsbare groepen in de samenleving. Hiervoor zijn er algemene en specifieke voorzieningen, zoals ontmoetingsactiviteiten voor ouderen en gehandicapten, gemeentelijk minimabeleid en de uitvoering van de Wet voorzieningen gehandicapten, om te vormen tot een WMO-beleid specifieke voorzieningen.

Zowel in de WWB als in de toekomstige WMO is er wel meer aandacht voor de eigen verantwoordelijkheid van mensen. We gaan uit van mondige burgers. Er zal meer een beroep worden gedaan op het vinden van eigen oplossingen. Mensen kunnen hierbij ondersteuning krijgen vanuit het lokaal loket. In Oostzaan is hiertoe het Informatie- en Serviceloket in De Kolk functioneel, terwijl vanuit de regio ondersteuning kan worden geboden door de MEE-organisatie, waarvoor de gemeenten per 1 januari 2008 de verantwoordelijkheid krijgen. Ook gaat de WMO niet meer uit van de Wvg-inkomensnorm bij de beoordeling van voorzieningen, maar van het verzamelinkomen volgens de gegevens van de Belastingdienst. Op deze manier dragen de sterkste schouders de zwaarste lasten.

Hiervoor is beleid nodig:

- a. De nadruk op interactieve beleidsvorming met alle betrokkenen bij de WMO
- b. Uitbreiden van het bestaande informatie- en serviceloket, c.q. het instellen van één informatie- en serviceloket, dat over zoveel mogelijk, zo niet alle prestatievelden informatie aan de burger kan geven.
- c. De samenhang tussen inkomen, arbeid, onderwijs, zorg, welzijn, kinderopvang en voor- en vroegschoolse educatie is terug te vinden in de vier kernfuncties van sociale zaken: inkomensfunctie, reïntegratiefunctie, zorgfunctie en inburgeringsfunctie. Deze samenhang zal dan ook tot uiting komen in het beleid sociale zaken.
- d. Bij het indicatiebeleid voor individuele voorzieningen kritisch kijken naar de (on)mogelijkheden van mantelzorg
- e. Vraagsturing en keuzevrijheid, maar de voorzieningen zijn en blijven goedkoopst adequaat, maar ook conform indicatie. Voor een luxere voorziening wordt bijbetaald.
- f. Voorzieningen kunnen worden verstrekt in natura en als persoonsgebonden budget
- g. Voor voorzieningen kunnen eigen bijdragen worden gevraagd. In een verordening wordt vastgelegd welke voorzieningen dit betreft en hoe hoog de eigen bijdragen mogen zijn.
- h. Om fluctuaties op te kunnen vangen, mag er door de uitvoerende instantie een egalisatiereserve worden opgebouwd voor voorzieningen

5. Maatwerk waar nodig en mogelijk

Aangezien Oostzaan klein is en het in een aantal gevallen geen zin heeft om algemeen beleid te maken, omdat bij zeer kleine aantallen ieder geval verschillend is, stellen wij dit beleidskader voor. Hierbij kan gedacht worden aan zeer moeilijke crisissituaties op het gebied van openbare orde en veiligheid, psychiatrische problematiek, specifieke opvoedingsproblemen, extreme zelfverwaarlozing, schuldenproblematiek etc. Het gaat hier in Oostzaan om hooguit vijf gevallen per jaar, waarvoor per geval specifiek maatwerk nodig is en voor elk geval verschillende instellingen nodig zijn om de hulp te leveren.

Benodigd beleid:

- a. Het bestaande beleid met betrekking tot subsidiëring van OGGZ-instellingen in stand houden (GGD meldpunt extreme overlast en extreme zelfverwaarlozing, SMD preventie en behandeling huiselijk geweld, etc.)
- b. Het bestaande beleid met betrekking tot crisissituaties en IBS in stand houden, maar wel protocolleren

6. Regionale samenwerking

Onder punt 5 hebben we al maatwerk genoemd als kenmerk voor een kleine gemeente. Echter algemeen beleid, een regionaal netwerk op Zaanse-Waterlands niveau en gezamenlijke subsidiëring van instellingen zijn wel nodig om een kwalitatief goede uitvoering van beleidsdoelstellingen te kunnen realiseren. Bovendien is Oostzaan als kleine gemeente alleen niet in staat om alles zelf te kunnen (laten) uitvoeren.

Benodigd beleid:

- a. In regionaal verband werken aan een sluitende aanpak van 0 tot 19 jaar, ook het onderwijs hierbij betrekken en een versnippering van jeugdzorg en jeugdhulpverlening tegengaan.
- b. (Sub)regionale regiefunctie: Samen met de gemeenten Zaanstad en Wormerland en de zorgaanbieders werken naar een beperking van het aantal loketten in de regio, waarbij het streven is om zoveel mogelijk diensten, die onder één noemer kunnen vallen, als backoffice te plaatsen achter één front office.
- c. Regionale inkoop van WMO voorzieningen, zowel publiek als privaat

Hoofdstuk 4: Financiële kaders

Het ministerie van VWS heeft nog geen enkel zicht gegeven op de financiering en de bedragen voor uitvoeringskosten en WMO-uitgaven. Er wordt alleen genoemd dat er een tijdelijke specifieke uitkering komt van maximaal vier jaar voor de nieuwe individuele verstrekkingen, namelijk de uit de AWBZ over te hevelen nieuwe taken huishoudelijke verzorging en later ondersteunende en activerende begeleiding. Wel is inmiddels duidelijk geworden dat de gemeenten een tegemoetkoming ontvangen in de invoeringskosten.

Geschat wordt dat 40 tot 45% van de inkomsten uit het Gemeentefonds zullen worden bestemd voor de WMO als vervanging voor de Welzijnswet, de Wvg en de voormalige AWBZ-taken. Hierin zit dan ook de specifieke uitkering voor de huishoudelijke zorg.

Voor 2005 heeft de gemeente Oostzaan de volgende bedragen begroot per prestatieveld. De basis voor deze berekening kan worden gevonden in bijlage 3.

1. Leefbaarheid	€ 451.776
2. Preventief jeugdbeleid	349.788
3. Informatie en advies	178.456
4. Vrijwilligersbeleid	15.000
5. Algemene voorzieningen	41.136
6. Specifieke voorzieningen	383.110
7,8,9. Maatschappelijke opvang	11.959

Totaal uitgaven Wvg en Welzijnswet	€ 1.431.225

Andere begrotingsposten betreffende volkshuisvesting, verkeer en vervoer, sociale zaken, openbare orde en veiligheid, etc. zijn flankerend en voorwaardenscheppend beleid voor de WMO.

Daar komt bij aan nieuwe taken (raming op basis van algemene gegevens landelijke en Zaanstad, definitieve bedragen nog niet bekend), bedragen zijn op jaarbasis:

3. Subsidierегeling MEE-organisaties per 2008	€ 54.844
4. Subsidierегeling mantelzorg	9.872
5. Zorgvernieuwingsprojecten GGZ	1.097
6. Huishoudelijke zorg + overige specifieke voorzieningen AWBZ	519.144

Totaal voormalig AWBZ	€ 584.957
Totaal WMO (Wvg, Welzijnswet, AWBZ-taken)	€ 2.016.182

Gaan we uit van de inkomsten 2005 in de algemene uitkering plus de over te hevelen AWBZ-taken:

Gemeentefonds 2005	€ 4.574.335
Voormalig AWBZ	584.957

Totaal	€ 5.159.292

Dan zien we dat de WMO in Oostzaan $€ 2.016.182 / 5.159.292 \times 100\% = 39,08\%$ zal bedragen. Duidelijk is dat Oostzaan wat dat betreft dus aan de onderkant van de landelijke norm zit van 40-45%. Meer inspanningen voor de diverse prestatievelden en dan met name op het gebied van preventieve jeugdgezondheidszorg, informatie en advies, vrijwilligersbeleid en inclusief beleid, kunnen leiden tot een hoger percentage. Dit betekent wel een andere prioritering binnen de gemeentelijke begroting.

Hoofdstuk 5: Juridische aspecten

De WMO is een wet in voorbereiding. Nog niet alles is uitgekristalliseerd. Wel wordt al aangegeven dat er via een AmvB een zorgplicht wordt geregeld voor specifieke voorzieningen, met name rolstoelen en scootmobielen. De gemeente bepaalt zelf hoe zij verder omgaat met zaken als woonvoorzieningen en vervoersvoorzieningen, die nu geregeld zijn in de Wvg. De bestaande aanspraken op huishoudelijke verzorging blijven bestaan gedurende één jaar. Daarna kunnen herindicaties plaatsvinden op grond van de door de gemeente geformuleerde criteria. De gemeente heeft verder maximale beleidsvrijheid bij de invulling van de negen prestatievelen. Zij moet er in ieder geval iets van vinden en beleidsprioriteiten stellen. Toetsing van het beleid vindt plaats door een gemeentelijke toetsingscommissie, bestaande uit leden vanuit de diverse doelgroepen.

“Horizontaal” wordt verantwoording afgelegd naar gemeenteraad en burgers, “verticaal” via verplichte deelname aan een jaarlijkse benchmark van het ministerie van VWS.

Een complete juridische analyse volgt in het WMO beleidsplan. Hierin en in de verordeningen zullen voorstellen worden gedaan hoe hiermee om te gaan.

Hoofdstuk 6: Communicatie

De gemeenteraad heeft onlangs het communicatiebeleidsplan voor de gemeente Oostzaan vastgesteld. In een voor de invoering van de WMO te maken communicatieplan zal worden aangegeven hoe in- en externe belanghebbenden worden betrokken in het proces. In de informatiematrix in bijlage 2 is al aangegeven wie wanneer bij welk onderwerp van de WMO wordt betrokken.

Hoofdstuk 7: Samenvatting beleidskaders

1. Beleidsarme invoering

2. Oostzaan leefbaar en groen

- a. Ondersteunen van huidig voorzieningenniveau op het gebied van sport, cultuur en sociaal-cultureel werk, daarbij wel de randvoorwaarden aanpassen aan deze tijd: Op grond van het huidig cultuur- en sportbeleid de betreffende deelverordeningen wijzigen met als randvoorwaarde budgettair neutraal, op grond van het macrobudget van de gemeente. De huren van de sportvelden daarmee herzien en waar nodig het vergunningenbeleid.
- b. Als visie voor het accommodatiebeleid te formuleren dat bestaande en toekomstige sport- en (sociaal)culturele accommodaties zoveel mogelijk multifunctioneel worden gebruikt.
- c. Meer en hechter samenwerken met de woningcorporaties ter bevordering van de leefbaarheid
- d. Het mondiaal beleid, inclusief het anti-discriminatiebeleid, evalueren en zo nodig herijken

3. *Voorkomen is beter, inclusief beleid*

- a. De bestaande lokale voorzieningen met betrekking tot preventief jeugdbeleid in stand houden, maar daarbij wel een stimuleringsbeleid voeren met betrekking tot de genoemde vijf functies van het preventief jeugdbeleid.
- b. Ontwikkelen algemeen vrijwilligersbeleid
- c. Ontwikkelen mantelzorgbeleid
- d. In eerste instantie eigen verantwoordelijkheid, woningeigenaren kunnen preventief te werk gaan
- e. Levensloopbestendig bouwen nog nadrukkelijker op de agenda en vastleggen in prestatie-afspraken met woningcorporaties
- f. (Nog) meer aandacht voor de toegankelijkheid van de openbare ruimte in Oostzaan
- g. (Nog) meer aandacht voor de toegankelijkheid van openbare gebouwen

4. *Oostzaan sociaal en klantgericht, eigen verantwoordelijkheid centraal*

- a. De nadruk op interactieve beleidsvorming met alle betrokkenen bij de WMO
- b. Uitbreiden van het bestaande informatie- en serviceloket c.q. het instellen van één informatie- en serviceloket, dat over zoveel mogelijk, zo niet alle prestatievelden informatie aan de burger kan geven.
- c. De samenhang tussen inkomen, arbeid, onderwijs, zorg, welzijn, kinderopvang en voor- en vroegschoolse educatie is terug te vinden in de vier kernfuncties van sociale zaken: inkomensfunctie, reïntegratiefunctie, zorgfunctie en inburgeringsfunctie. Deze samenhang zal dan ook tot uiting komen in het beleid sociale zaken.
- d. Bij het indicatiebeleid voor individuele voorzieningen kritisch kijken naar de (on)mogelijkheden van mantelzorg
- e. Vraagsturing en keuzevrijheid, maar de voorzieningen zijn en blijven goedkoopst adequaat, maar ook conform indicatie. Voor een luxere voorziening wordt bijbetaald.
- f. Voorzieningen kunnen worden verstrekt in natura en als persoonsgebonden budget.
- g. Voor voorzieningen kunnen eigen bijdragen worden gevraagd. In een verordening wordt vastgelegd welke voorzieningen dit betreft en hoe hoog de eigen bijdragen mogen zijn.
- h. Om fluctuaties op te kunnen vangen, mag er door de uitvoerende instantie een egaliseringsreserve worden opgebouwd voor voorzieningen

5. *Maatwerk waar nodig en mogelijk*

- a. Het bestaande beleid met betrekking tot subsidiëring van OGGZ-instellingen in stand houden (GGD meldpunt extreme overlast en extreme zelfverwaarlozing, SMD preventie en behandeling huiselijk geweld, etc.)
- b. Het bestaande beleid met betrekking tot crisissituaties en IBS in stand houden, maar wel protocolleren

6. *Regionale samenwerking*

- a. In regionaal verband werken aan een sluitende aanpak van 0 tot 19 jaar, ook het onderwijs hierbij betrekken en een versnippering van jeugdzorg en jeugdhulpverlening tegengaan.
- b. (Sub)regionale regiefunctie: Samen met de gemeenten Zaanstad en Wormerland en de zorgaanbieders werken naar een beperking van het aantal loketten, waarbij het streven is om zoveel mogelijk diensten, die onder één noemer kunnen vallen, als backoffice te plaatsen achter één front office.
- c. Regionale inkoop van WMO voorzieningen, zowel publiek als privaat.